

“Keele vägi”

EESi suvekooli 3. päev

Annely Hindrikson

Haapsalu 2013

“Nõnda näib üsna selge olevat, et emakeele positsioonide nõrgendamine koolis on nagu suurtükkide mahakandmine, väiksemad teadmised maakeelsest kirjandusest nagu poole võrra vähendatud elavjõud, konarlikus keeles ja väikse sõnavaraga väljenduvad kodanikud nagu ilma väljaõppeta lahingpäkapikud – s.o kultuuriline kahuriliha. Mida sa ikka kaitsed, kui vahet pole, mis keeles ja rahvusmeeles su selja taga tegutsev rahvakild kulgeb.”

(K. M. Sinijärv 2009)

Reede, 16. august

- 9.00-10.00 hommikusöök
- 10.00-11.30 Urve Läänemets
Mitmekeelsus, identiteedid, keeledidaktika
- 11.30-12.00 kohvipaus
- 12.00-13.30 Jaan Õispuu
Eesti keel 100 aasta pärast
- 13.30-13.40 sirutuspaus
- 13.40-14.40 õpetajate ettekanded:
Kuidas õpetada emakeelt ilma grammatikata?
- 14.40-14.50 suvekooli lõpetamine
- 14.50 lahkumislõuna

Urve Läänemets

- pedagoogikateadlane
- filosoofiadoktor
- õpetaja ja õppejõud
- õppekavateoreetik ja -arendaja
- õpikute autor
- teadusraamatute retsensent
- viljakas publitsist

“Tänapäeva inimese identiteetide paljusus ja nende hierarhiate pidev muutumine on kaasa toonud identiteedikriise nii indiviidi kui ka ühiskonna tasemel. /.../

Identiteetide paljususe hulgas väärivad erilist tähelepanu riiklik ja rahvuslik (etniline) identiteet, mille olemasolu ja tähendus väikerahvaste jaoks on sageli kultuurilise eksistentsi küsimus. /.../

Identiteedi kujunemine ning muutumine on elukestev protsess. Kui me ei tea, kust me tuleme ja kes me oleme, siis puudub meil ka teadmine, kuhu me läheme ja kelleks saame tulevikus.” (Sepp, Kalamees-Ruubel, Läänemets 2010)

“Kõige olulisem mis tahes keeleõppe korraldamisel on arusaamine, et emakeele ja võõrkeelte õppimine toimub erineval psühholoogilisel alusel. /.../

Kui väita, et meie kooliõpetuses peaks eesti keele õpe edaspidi hakkama põhinema võõrkeelte õppimise-õpetamise strateegiatel ja tehnikatel, siis on ilmselt tegemist kas sügava võhiklikkusega või sooviga eesti keelt kui kultuurinähtust ja meie identiteedi kandjat otseselt kahjustada.”

(Läänemets 2009)

Urve Läänemets

**Mitmekeelsus, identiteedid,
keeledidaktika**

10.00-11.30

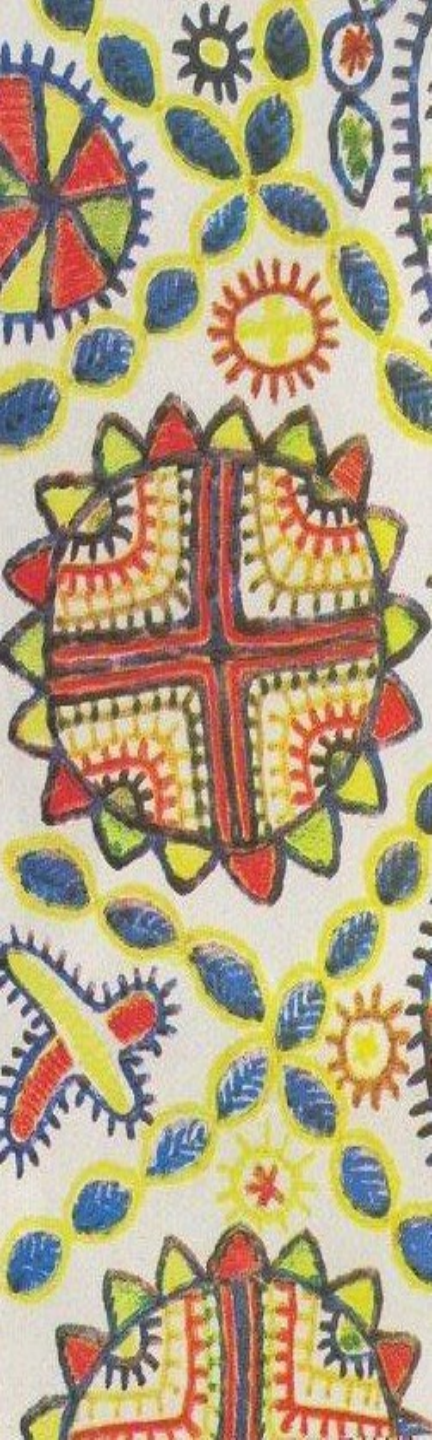

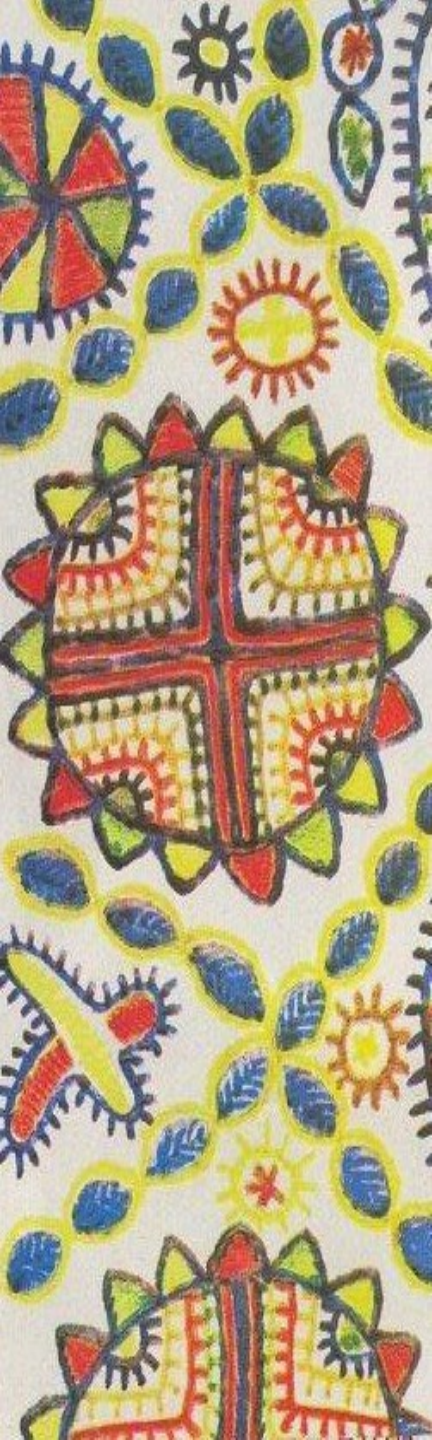
kohvipaus 11.30-12.00

Jaan Õispuu

- keeleteadlane
- läänemeresoome keelte professor
- polüglott
- õpetaja ja õppejõud
- õppekirjanduse autor
- tõlkija
- toimetaja

“Nii, siin me nüüd oleme, hoiame oma keelest küünte ja hammastega kinni ega kavatsegi lahti lasta. Seni on korporatiivse keele strateegia meid hästi aidanud koos püsida, kuid maailm on muutunud ja tulevikus see eestluse kestvust enam tagada ei suuda.” (Ehala 1998)

“Eesti keel peaks muutuma korporatiivsest keelest avatud keeleks. Küsimus on eestlaste õpetamises, et nad võtaksid oma keelde suhtuda pragmaatiliselt nagu mis tahes muusse tööriista, mitte ei hoiaks teda nagu mingit pühadust.”

(Ehala 1998)

“Juhul kui eesti keelest saab avatud keel, siis võiks ta püsimiseks olla piisav, kui ta muutub Eestis nende üldiseks suhtlemiskeeleks, kes siin elavad või siia elama tulevad. Seda tingimusel, et toimub ka mõningane eestisuunaline assimilatsioon, mis kataks eesti keelt emakeelena kõnelejate arvu loomuliku kahanemise.” (Ehala 1998)

Jaan Õispuu

**Eesti keel 100 aasta
pärast**

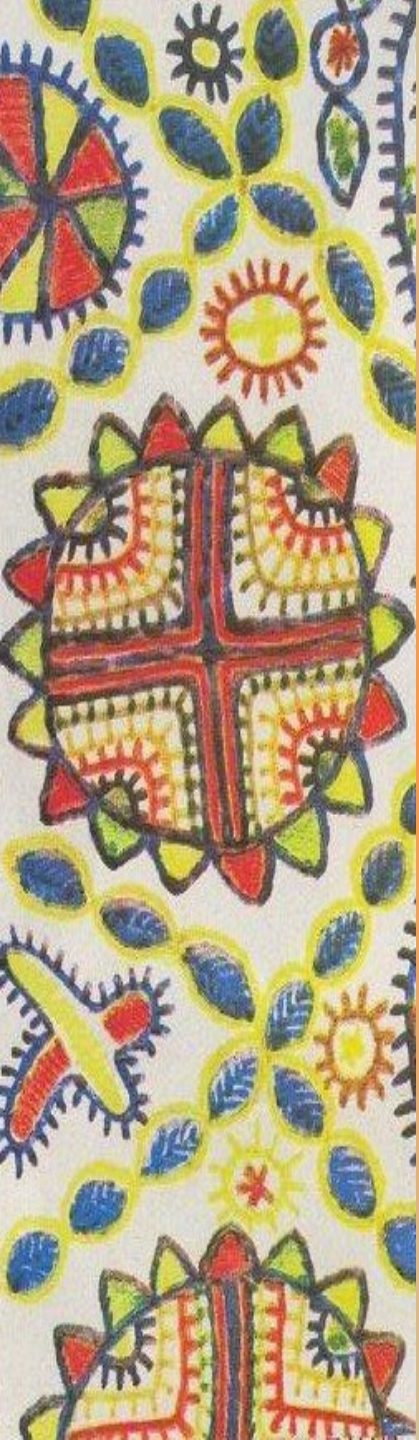
12.00-13.30

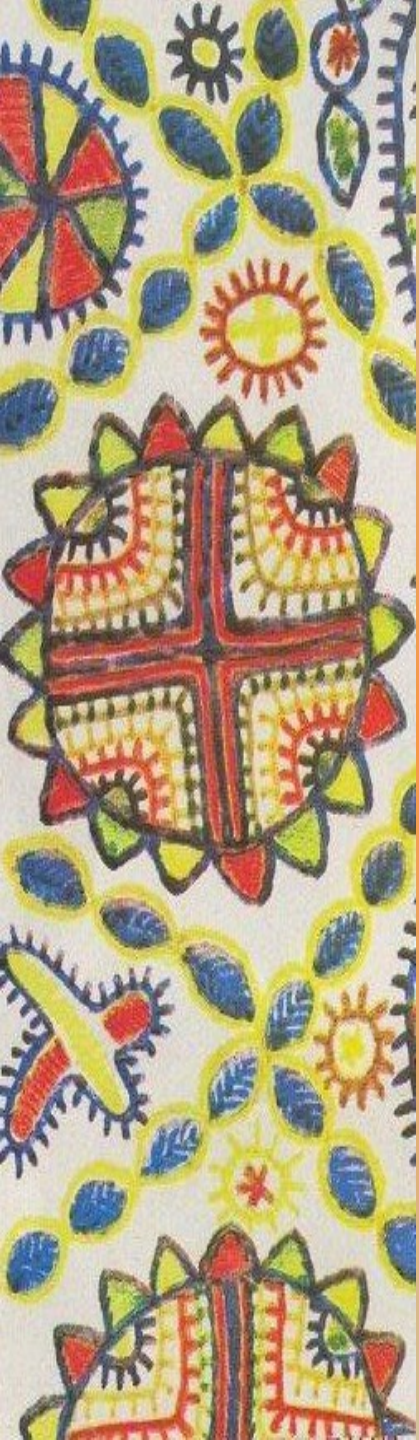
13.30-13.40 sirutuspaus

“Keel on salliv. Keel võimaldab kõike: võib öelda üht ja mõelda teist, kirjutada vigadega ja vigadeta, ÕSi ja Aaviku järgi, sõnu moonutada ja moonutamata jätta, rääkida ja kirjutada makaronismidega ja ilma, stiile segada ja lahus hoida, keelega mängida ja keele asjus range olla.”
(Liivaku 1995)

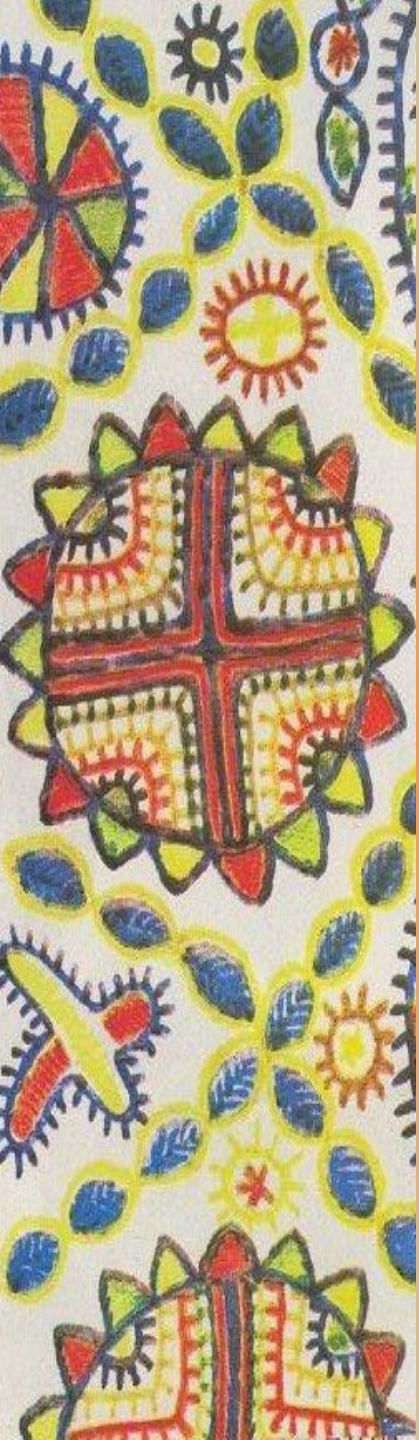
- “Sellist keeleainete õppe korraldamist, kus emakeeles kuulutatakse keelestruktuuride õpetamine tarbetuks (ühtlasi välistab see korrektse tekstiloome võimaluse), nimetan mina masuks mõtlemises ja see on ohtlikum kui masu majanduses.” (Läänemets 2009)
- „Kuigi suur osa vana kooli filolooge peab grammatika tundmist senini õigekirja ja eneseväljendusoskuse eelduseks, puuduvad igasugused teaduslikud tõendid, et see ka tegelikult nii oleks, pigem vastupidi.” (Ehala 2013)
- “On tõsi, et kooli emakeeleõpetuse tulemused on kehvapoolsed ja see tuleb ratsionaalselt ümber korraldada. Kui grammatika õpetamine ei lähe hästi, siis ei tähenda see, et grammatikast endast poleks kasu ja selle õpetamisest tuleks loobuda.” (Kasik 2013)

Kuidas õpetada emakeelt ilma grammatikata?

Piret Järvela
Heily Soosaar
Krista Mägi

13.40-14.40

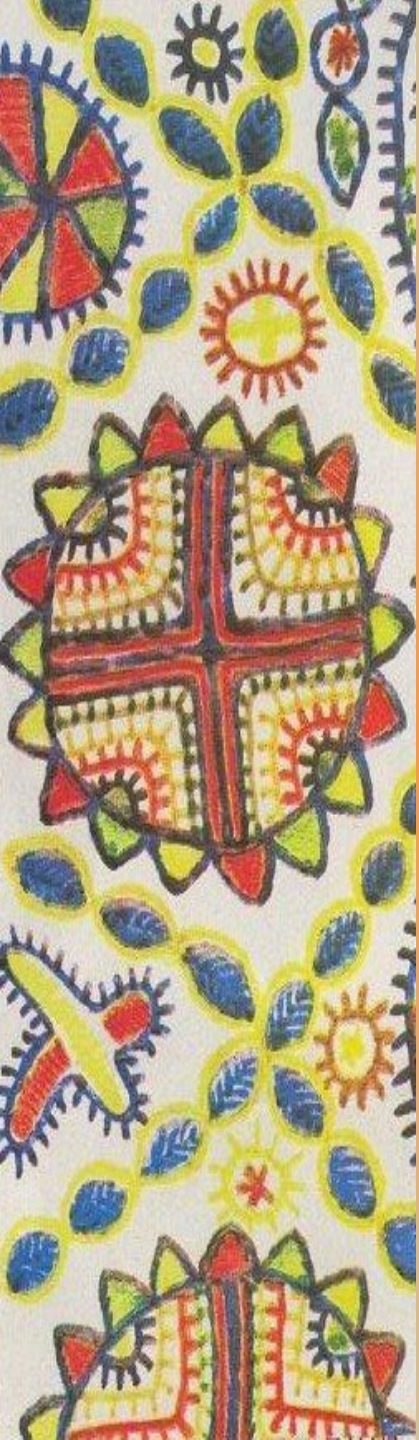
Suvekooli lõpetamine

14.40-14.50

Lahkumislõuna

14.50 -

Kohtuda võib teadlikult või juhuslikult, korraks ja mitmeid kordi. Kohtumistel on erinev iseloom ja nad jätavad alati jälje. Kohtumised teevad sisemiselt rikkamaks.

**Uute mõnusate
kohtumisteni!
Head koduteed!**

Kasutatud materjalid

- Ehala, M. (2013) Emakeeleõpetus suure murrangu alguses. Õpetajate Leht 25.01 <http://opleht.ee/2670-emakeeleopetus-suure-murrangu-alguses/>
- Ehala, M. (1998) Eesti keele arenguteid: korporatiivsus vs avatus. Keel ja Kirjandus nr 11 lk 733-739 <http://lepo.it.da.ut.ee/~lehti/Ehala.pdf>
- Kasik, R. (2013) Grammatikaõpetuse kaitseks. Õpetajate Leht 15.02 <http://opleht.ee/3335-reet-kasik-grammatikaopetuse-kaitseks/>
- Liivaku, U. (1996) Eesti keel ja eesti kirjakeel. Keel ja Kirjandus nr 5
- Läänemets, U. (2009) Kas keelekäru on kummuli? Õpetajate Leht 27.11 http://www.opleht.ee/admin/pages/preview/?archive_mode=article&articleid=2491
- Läänemets, U., (2010) Uskumatuna näiv uuendus. Õpetajate Leht 05.02 http://www.opleht.ee/admin/pages/preview/?archive_mode=article&articleid=2904
- Sepp, A., Kalamees-Ruubel, K., Läänemets, U. (2010) Haridus ja rahvuslik identiteet ühiskonna sidususe kujundajana. Riigikogu toimetised nr 22 <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=14288&op=archive2>
- Sinijärv, K. M. (2009). Keelest ja tundidest, meeletult ja tundeliselt. – Eesti Päevaleht, 4. märts.
- <http://www.loovuskohvik.ee/vota-aeg-maha-tee-kohvipaus/coffee-art1/>
- <http://hellendus.blogspot.com/>
- http://www.opleht.ee/admin/pages/preview/?archive_mode=article&articleid=2904

